

Q. I. Answer in short: (Not more than two sentences)

20 Marks

1. State the three kinds of jurisdiction of the Federal Court as per Government India Act, 1935.
2. What is single citizenship?
3. What is judicial Review?
4. State any four Fundamental Rights (with Articles) available only for citizens in India.
5. What is *Ex post Facto Law*?
6. What is 'social justice'?
7. State any two Fundamental duties.
8. What is bicameral legislature in State?
9. On what grounds can a writ of certiorari be issued?
10. What is the difference between Tax levied by State and Fee collected by State?

Q. II. Write short notes: (Any Four)

20 Marks

1. Three types of Amendments
2. Presidents Powers
3. Custodial Death
4. Cultural and Educational Rights of minority
5. Freedom of speech and expression
6. Importance and objective of Preamble

Q. III. Solve (Any Two):

12 Marks

1. Punjab University Rule calendar provided that only a female should be appointed for the post of Principal, teacher or superintendent in Women's College. This rule was challenged as violative of right to equality.

(i) In the above case can the rule of Punjab University be challenged? Explain.

(ii) State the constitutional provisions applicable in the above case with any relevant judgment.

[TURN OVER

2. State Government of Karnataka prescribed that no license would be granted to exhibit more than four shows in a day in a cinema theatre. Minerva theatre challenged this rule of the State Government.

(i) On what grounds can Minerva Theatre challenge the above mentioned rule? Explain.

(ii) Can the State Government restrict the license on this ground for cinema theatre?

3. Robert and John were taken into custody by army authorities in Manipur, but were not produced before the magistrate. After a long period it was assumed that both of them died in army custody, whereas they were still in the custody.

(i) In the above case can any action be taken against the army authorities? Explain with constitutional provisions.

(ii) Can compensation be granted for the illegal custody of Robert and John? State the legal provisions.

Q. IV. Answer the following: (Any Four)

48 Marks

1. Explain the law making function of the Parliament.
 2. Explain the guidelines laid down for appointment of the Chief Justice of India with relevant case-laws.
 3. What is national emergency? Explain the grounds and effects of national emergency with landmark judgments.
 4. Highlight the importance of eradication of untouchability in light of Protection of Civil Rights Act, 1955 and Gandhian philosophy.
 5. What is religion? Explain the restrictions on freedom of religion with relevant case laws.
 6. Explain the various dimensions of right to life and liberty guaranteed under Article 21 of the Constitution with relevant case-laws.
-

१) दोन वाक्यात खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. गर्हमेंट ऑफ इंडिया १९३५ नुसार फेडरल कोर्टाला कोणत्या तीन प्रकारच्या न्यायाधिकारीता होत्या ?
२. एकेरी नागरिकत्व म्हणजे काय ?
३. न्यायिक पुनर्विलोकन म्हणजे काय ?
४. फक्त भारतीय नागरिकांना उपलब्ध असलेले चार मूलभूत हक्क कोणते ते त्या कलमांसह स्पष्ट करा.
५. 'एक्स पोस्ट फैक्टो लॉ' म्हणजे काय ?
६. 'सामाजिक न्याय' म्हणजे काय ?
७. कोणतीही दोन मूलभूत कर्तव्ये सांगा.
८. राज्यामध्ये विभाजी विधीमंडळ व्यवस्था म्हणजे काय ?
९. कोणत्या कारणासाठी रिट ऑफ सर्टिओररी (writ of certiorari) ची रिट याचिका दाखल करता येते ?
१०. राज्याने आकारलेला कर आणि जमा केलेली फी यांमध्ये काय ?

२) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

१. तीन प्रकारच्या घटनादुरुस्त्या.
२. राष्ट्रपतींचे अधिकार.
३. कोठडीतील मृत्यु.
४. अल्पसंख्याकांचे सांस्कृतिक व शैक्षणिक हक्क.
५. विचार आणि अभिव्यक्ति स्वातंत्र्य.
६. संविधानाचे व त्यातील उद्दीष्टांचे महत्त्व.

३) सोडवा. (कोणत्याही दोन)

१. पंजाब विद्यापीठाच्या नियमावलीत महिलांच्या महाविद्यालयात प्राचार्य, शिक्षक व पर्यवेक्षक म्हणून महिलांचीच नेमणूक करण्यात यावी असा नियम करण्यात आला. हा नियम समानतेच्या अधिकाराविरुद्ध असल्याच्या कारणावरून त्यास आव्हान देण्यात आले.
अ)वरील प्रकरणामध्ये पंजाब विद्यापीठाच्या या नियमाला आव्हान देता येईल का? खुलासा करा.
- ब)या संबंधातील घटनात्मक तरतुदी व त्यासंबंधीच्या कोणत्याही न्यायनिर्णयांच्या संदर्भासह खुलासा करा.

२. कर्नाटक राज्य सरकारने प्रतिदिनी ४ पेक्षा जास्त खेळ दाखवणाऱ्या चित्रपटगृहांना परवाना देता येणार नाही असे आदेश काढले. मिनर्वा चित्रपटगृहाने या नियमाला आव्हान दिले.

अ) मिनर्वा चित्रपटगृह कोणत्या कारणासाठी वरील आदेशाला आव्हान देऊ शकेल ? खुलासा करा.

ब) राज्य सरकार या कारणासाठी चित्रपटगृहांना परवाने नाकारू शकेल का ?

३. रॉबर्ट आणि जॉनला मणिपूरच्या सैनिकी प्रशासनाने ताब्यात घेतले परंतु दंडाधिकाऱ्यांसमोर हजर केले नाही. बऱ्याच कालावधीनंतर त्यांचा सैनिक कोठडीत मृत्यु झाला असे गृहीत धरण्यात आले परंतु ते अजूनही कोठडीत जिवंत होते.

अ) या केसमध्ये सैनिक प्रशासनाविरुद्ध काही कारवाई करता येईल का ? त्यासंबंधीच्या घटनात्मक तरतुदी काय आहेत?

ब) बेकायदेशीर तुरुंगवासाबद्दल रॉबर्ट व जॉन यांना नुकसान भरपाई देता येईल का ? त्यासंबंधी कायदेशीर तरतुदी सांगा.

४) खालील प्रश्न सोडवा: (कोणत्याही चार)

१. संसद कशा प्रकारे कायदे बनविते ते सांगा.

२. भारताच्या सरन्यायाधीशांची नेमणूक करताना कोणत्या मार्गदर्शक तत्वांचा अवलंब केला जातो ते त्यासंबंधीचे न्यायनिर्णय सांगून स्पष्ट करा.

३. राष्ट्रीय आणिबाणी म्हणजे काय ? राष्ट्रीय आणिबाणीची कारणे व त्याचे होणारे परिणाम त्यासंबंधीचे न्याय निर्णय देऊन स्पष्ट करा.

४. म. गांधींच्या तत्त्वाने अस्पृश्यता निवारणासाठी नागरी संरक्षण अधिनियम, १९५५ मध्ये कोणत्या महत्वाच्या तरतुदी करण्यात आल्या आहेत त्यांचा खुलासा करा.

५. धर्म म्हणजे काय ? धार्मिक स्वातंत्र्याचा अधिकार म्हणजे काय ते सांगून त्यावरील रास्त बंधने स्पष्ट करा.

६. भारतीय घटनेने कलम २१ मध्ये जीवन जगण्याचा व स्वातंत्र्याचा दिलेला अधिकार व त्या संबंधीचे विविध पैलू सांगून त्यासंबंधीचे विविध न्यायनिर्णय देऊन स्पष्ट करा.